

Аптеки для душі

От уже двадцять четвертий рік згідно з Указом Президента України відзначається Всеукраїнський день бібліотек, які відіграють важливу роль в підвищенні рівня науки, освіти, культури.

Історія їх розвитку невід’ємна від виникнення писемності та створення книг і сягає сивої давнини. Всю свою мудрість люди довірили книгам, навчившись їх виготовляти та зберігати. Для цього використовували найрізноманітніші матеріали: глину, шкіру, папірус, паргамент і, зрештою папір.

Давні єгиптяни називали книги аптеками для душі. Скарбниці ж книг називали бібліотеками. З давньогрецької «біблію» - книга, «тека»-сховище. З часів студентства пам’ятаю свою екскурсію в Наукову бібліотеку Львівського держуніверситету ім. І. Франка, до речі, найстарішу в Україні, якій виповнилось понад 400 років, де книги величезних розмірів лежали на полицях, приковані ланцюгами.

В нинішніх воєнних реаліях ліками для душі є успіхи наших воїнів ЗСУ на фронті, ну а сховищами називають укриття від бомб і снарядів.

Відзначення Дня бібліотек в умовах війни ще раз свідчить про те, що, незважаючи на руйнування, великі втрати, життя триває. Україна і українці живуть і працюють, в тому числі і на освітньому та культурному фронтах. Діють навчальні заклади, бібліотеки. Із задоволенням відвідую книгозбірні нашого міста, адже тут трудяться гарні люди, досвідчені фахівці. Які, до того ж, займаються волонтерством, організують презентації книг, різноманітні заходи з пропаганди друкованого слова серед дітей та дорослих, вміють доброзичливо зустріти та дати кваліфіковану пораду.

Останнім часом бібліотеки поповнились чудовою літературою. Особливо радує серія видань «Славетні постаті України», - це книги про Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, які я уже встигла прочитати. Написані неупереджено на основі історичних джерел та фактів, вони розкривають видатний внесок цих людей в історію України.

Особливо вразила книга «Леся Українка. Життя як виклик» (автор Марія Кармазіна). Варто прочитати цей твір вчителям - словесникам, історикам. Адже йдеться про період становлення української інтелігенції в умова деспотизму російської імперії на зламі XIX-XX ст., її роль в пробудженні народу та про справжній життєвий подвиг Лесі Українки, цієї геніальної та мужньої жінки, яка залишила про себе пам’ять нащадкам, своє палке слово любові до людей, до життя, до України.

В коло моїх читацьких інтересів впродовж останніх десятиріч (а читаю і відвідую бібліотеки з дитинства, можна сказати, живу за принципом: ні дня – без

книги)увійшли

твори

М.Грушевського,І.Крип'якевича,О.Субтельного,М,Аркаса.Адже стара радянська освіта ,а надто гуманітарна,була занадто заідеологізована. Однак, навчаючись на історичному факультеті Львівського університету, у короткий період відлиги зачитувались творами В.Симоненка,О.Солженіцина,який,на жаль,із великого російського письменника згодом став великим російським шовіністом.

Завдяки професорсько-викладацькому складу університет навчив головного - уміння і бажання читати та працювати з книгою. Визначила для себе пріоритети в читанні - це фахова література, мемуари, твори про видатних історичних діячів, сучасна українська література і, поруч із цим, завжди - поезія як ліки для душі та класика. Моя домашня бібліотека значно оновилася за роки незалежності. Деякі книги «поїхали» на макулатуру. На їхнє місце придбала уже названих авторів, чимало книг сучасних українських письменників і поетів: Ліни Костенко, Мирослава Дочинця, Марії Матіос, Оксани Забужко, Володимира Лиса, Андрія Куркова та багатьох інших.

Справжнім відкриттям стали книги Сергія Плохія, професора Гарвардського університету:«Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності»,«Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу»,«Ялта. Ціна миру»,«Забуті покидьки східного фронту», «Убивство у Мюнхені», «Козацький міф».

Відображені в українській літературі і події 2014 року.

Скажімо, Андрій Курков розповідає про життя в сірій зоні в романі «Сірі бджоли». В селі Мала Староградівка залишилось двоє мешканців - Сергій Сергійович - пасічник та його колишній однокласник Пашка. До Сергія інколи заходять українські військові,до Пашки – сепаратисти. Вони якось спілкуються, вдаючи, що нічого не відбувається. Сергій перейменовує вулицю Леніна на вулицю Шевченка. Щоб мед не носив на собі запахів війни,пасічник вантажить шість вуликів на авто та виїжджає із села спочатку до Запоріжжя і згодом до Криму до знайомого татарина,але змушений повертатися,зазнаючи дорогою неймовірних труднощів та пригод.

Про події в Донецьку 2014 року йдеться в книзі лауреатки Шевченківської премії 2022 року Тамари Горіха Зерня «Доця». Головна героїня втратила родину,дім,роботу,ілюзії і збрала уламки життя заново, організовуючись проти агресії. Тут і перші вибухи ,жертви,зрада місцевих правоохоронців , бездіяльність влади і заслані російські козачки.

Донбас - точка, де все починалось і все завершиться, коли історія пройде чергове коло. Такий висновок впливає із книги «Доця».

Глибокий захопливий роман «Інтернат» Сергія Жадана, який показує життя в зоні АТО, драму вибору людиною власної ідентичності. Вчитель української мови та літератури вирушає до міста Дебальцево, щоб забрати племінника з

інтернату. Це час, коли українська армія покидає місто. Синдром інтернату, непорядкованості - це, власне, весь Донбас.

Завершується подіями на Донбасі і роман-епопея відомої української письменниці Марії Матіос «Букова земля». Одна із численних героїнь цього твору попадає на Донбас після сталінських таборів і гине разом зі своїм внуком.

Хотілося б звернути увагу читачів на науковий твір, монографію «Триста років самотності: український Донбас» (автори Станіслав Кульчицький і Лариса Якубова). Ця книга - комплексне дослідження історії, поліетнічного складу населення з неструктурованою ідентичністю, короткою історичною пам'яттю. Пояснюються джерела та витoki міфів «донбаського народу», фактори, що забезпечили сепаратистський сценарій авторства росії та створення квазідержав. Йдеться про витoki війни путіна проти всієї України.

Березнівська міська бібліотека має серію видань лауреатів Нобелівської премії. Ось твори, які найбільше мене вразили: Герта Мюллер, «Гойдалка дихання» (про вивезення радянською армією молодих людей на відбудову Донбасу, жахливі умови їх утримання в післявоєнні роки 20-го століття; Орхан Памук, «Мене називають Червоним» - турецький письменник, наш сучасник змальовує життя переписувачів та художників, що оформлювали книги в часи середньовіччя у Стамбулі; Жозе Сарамаго (Португалія), «Сліпота», «Євангеліє від Ісуса Христа».

Я поцікавилася і тим, як і що ми читаємо. Відповідно до досліджень Всеукраїнського інституту книги 20% українців надають перевагу класикам; 18% - детективам, 16% - любовним романам; 15% - фантастиці; 14% - науковій літературі; 12% - фаховим виданням. Цей же дослідник запевняє: 8% дорослих і 34% дітей читають щодня, 57% дітей читають під тиском; 32% - українською мовою, 27% - російською.

В європейських країнах кількість читачів значно більше. Отож потрібно робити все можливе, щоб число прихильників друкованого слова зростало, бо це наше майбутнє, наш рух у цивілізованість. Багато залежить від батьків і вчителів. Пропаганда ж книги, презентації нових видань частіше за бібліотеками.

І на закінчення цитата: «Чи міг би хтось хоч вільними словами про ті переказати ти кров і рани, які тепер відкрились перед нами? Я певен: мови жодної не стане, щоб осягнути нашим розумінням що, не прийма аж надто вже погане». (Данте Аліг'єрі, «Божественна комедія. Пекло» Ці рядки знаменитого італійського поета 13-14 століть якоюсь мірою відображають нинішні реалії в Україні, яка переживає повномасштабну агресію з боку путінської росії. Цю книгу в міській бібліотеці я взяла після трьох тижнів після початку війни. Читач може звинуватити мене в штучно підібраній цитаті, але ж погодьтеся, що війни в історії, зокрема і в середньовічній Італії, були частими. Так, але це 14 століття, а ми живемо у 21. А де ж тоді цивілізація? Філософи поділяють

історію людства на три етапи: Дикунство, Варварство, Цивілізація. Звідки виникає запитання: то на якому етапі перебувають наші сусіди, які називали себе нашими братами? Все, що могли зруйнувати, зруйнували: школи, музеї, дитсадки, лікарні, бібліотеки. Вбито і викрадено тисячі і тисячі цивільних громадян, дітей, жінок. Кожен день приносить повідомлення про нові і нові злочини рашистів.

Завдяки Богові, нашим ЗСУ, партнерам із США та Європи агресор отримує належну відсіч. Будемо молитися і сподіватися, що наступний Всеукраїнський день бібліотек 30 вересня 2023 року будемо відзначати у мирі, після перемоги над ворогом.

**Марія СЕМЕНЧУК,
м.Березне.**